

ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ

Юрковська Л.Г., викладач кафедри загальноправових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: к.ю.н., професор, професор кафедри загальноправових дисциплін ННІПП НАВС *Олійник А.Ю.*

За останні рік в Україні у зв'язку з низкою як внутрішніх, так і зовнішніх політико-правових та соціально-економічних процесів значно поживавився пошук оптимальних підходів до реформи місцевого самоврядування. Вказана обставина, серед іншого, актуалізує завдання визначення оптимальної ролі і місця органів самоорганізації населення (далі – ОСН) у оновленій системі органів місцевого самоврядування, Вказане завдання важко вирішити без проведення ґрунтовної ревізії принципів організації та діяльності ОСН в Україні.

Серед вітчизняних досліджень системи місцевого самоврядування, у яких розглядаються, зокрема, і актуальні проблеми організації та діяльності ОСН можна виділити роботи таких провідних вітчизняних вчених, як О.В. Батанов, В.В. Кравченко, П.М. Любченко, А.Ю. Олійник, М.В. Пітцик, С.Г. Серьогіна, Ю.О. Фрицький та інші, а також дисертаційні дослідження Д.В. Кольцової, Н.В. Мішиної, О.С. Орловського, О.Г. Остапенко тощо. Однак вказані дослідники не повною мірою розкривають систему та зміст принципів організації та діяльності ОСН в Україні.

Згідно із статтею 5 Закону України «Про органи самоорганізації населення» організація та діяльність ОСН ґрунтуються на принципах: законності; гласності; добровільності щодо взяття окремих повноважень сільської, селищної, міської, районної в місті (у разі її створення) ради; територіальності; виборності; підзвітності, підконтрольності та відповідальності перед відповідними радами; підзвітності, підконтрольності та відповідальності перед жителями, які обрали орган самоорганізації населення; фінансової та організаційної самостійності. [3]

Слід зазначити, що вказаний вище принципи по суті конкретизують і частково доповнюють щодо ОСН відповідні положення, визначені у Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні». Проте навесні 2014 року була підготовлена і затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України № 333 від 01 квітня 2014 р. Концепція реформи місцевого самоврядування і територіальної організації влади в Україні, у якій пропонується запровадити в Україні трьохрівневу систему адміністративно-територіального устрою, якій відповідатимуть три рівні місцевого самоврядування з органами публічної влади відповідної компетенції, а саме: рівень області, рівень району, рівень громади. [4]

На рівні громади планується створення таких органів публічної влади: ради громади, виконавчий комітет ради громади, голова громади. [4] ОСН у переліку органів місцевого самоврядування, що створюються на зазначеному рівні, не вказуються.

У той же час, у проекті Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо повноважень органів державної влади та місцевого самоврядування)» ОСН згадуються фрагментарно, проте пропонується істотна зміна обсягу і змісту компетенції ОСН, оскільки сільські, селищні, міські ради зможуть наділяти ОСН не частиною власної компетенції, фінансів, майна, як це передбачено законодавством на даний час, а частиною компетенції своїх виконавчих органів. [2] Такі зміни конституційно-правових основ діяльності ОСН, з одного боку, можуть мати неоднозначні наслідки, зокрема, призвести до необхідності внесення змін до Закону України «Про органи самоорганізації населення» у напрямку звуження власних повноважень ОСН. З іншого боку, за умови схвалення запропонованих у законопроекті змін до Конституції України, буде скасовано принцип добровільності щодо взяття ОСН окремих повноважень сільської, селищної, міської, районної в місті (у разі її створення) ради. Натомість необхідно буде внести зміни до Закону України «Про органи самоорганізації населення», передбачивши у ньому принцип добровільності взяття ОСН окремих повноважень, фінансів, майна виконавчих органів сільські, селищні, міських рад.

Окрім цього, вказаним законопроектом про внесення змін до Конституції України передбачається, що розмежування повноважень у системі органів місцевого самоврядування та їх виконавчих органів різних рівнів повинно здійснюватися за принципом субсидіарності [2], який є одним з фундаментальних принципів, визначених Європейською Хартією місцевого самоврядування [1]. Отже, вбачається доцільним зазначити вказаний принцип у Законі України «Про органи самоорганізації населення» як одну із засад організації та діяльності ОСН в Україні.

Таким чином, ОСН залишаються найбільш наближеним до населення елементом системи місцевого самоврядування як у чинній, так і у нещодавно запропонованій новій моделі місцевого самоврядування в Україні. Задля того, аби ОСН на рівні громади і надалі були здатні своєю діяльністю сприяти покращенню ефективності управління місцевими справами, слід оновити Закон України «Про органи самоорганізації населення», починаючи з внесення змін до визначеної у ньому системи принципів організації та діяльності ОСН.

Список використаних джерел:

1. Європейська хартія місцевого самоврядування від 15 жовтня 1985 року, Страсбург, ратифікована Законом України № 452/97-ВР від 15 липня 1997 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_036/
2. Про внесення змін до Конституції України (щодо повноважень органів державної влади та місцевого самоврядування): Проект Закону України № 4178а від 26 червня 2014 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=51513.
3. Про органи самоорганізації населення: Закон України № 2625-III від 11.07.2001 р. . [Текст] // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 48. – ст. 254.
4. Про схвалення Концепції реформи місцевого самоврядування і територіальної організації влади в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України № 333-р від 01 квітня 2014 р. [Текст] // Офіційний вісник України. – 2014. – № 30. – ст. 831.

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ МІСЦЕВОГО УПРАВЛІННЯ ЯК ГАРАНТІЯ СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ ЯК ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

Кулик Т.О., викладач кафедри загальноправових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: к.ю.н., професор, професор кафедри загальноправових дисциплін ННПП НАВС *Олійник А.Ю.*

Загальновизнаною істиною є те, що суспільство як самокерована соціальна система складається з ієрархії соціальних підсистем різної природи, які також є самокерованими системами, хоча їх системоутворюючі чинники можуть бути різними. [1; с. 74-75]

Виходячи з даної тези зрозумілим стає те, що основою розвитку та добробуту будь-якої держави є місцеве самоврядування, як право територіальної громади вирішувати справа місцевого значення безпосередньо, або шляхом формування представницьких органів. Не слід забувати про те, що місцеве управління в Україні відповідно до діючого законодавства здійснюють органи місцевого самоврядування та місцеві органи державної влади, тому і розглядати проблеми гарантій місцевого самоврядування доцільно, в контексті аналізу правового статусу органів місцевого самоврядування та місцевих органів державної влади.

Пропозицій, щодо способів та порядку організації місцевого управління в Україні, як науковцями, так і суб'єктами законодавчої ініціативи вносяться протягом усього часу незалежності, частина з них в тій чи іншій мірі реалізована, можна навіть говорити про перманенту реформу місцевого самоврядування, спрямовану на децентралізацію влади, при цьому основні засади впроваджуються в даному напрямку, але слід зазначити, що на противагу загальній тенденції в столиці продовжують здійснюватись кроки в напрямку централізації влади та позбавленні киян реального права на місцеве самоврядування.

Так, Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України підготовлено пропозиції щодо змін до Основного Закону (Конституції) України. [2] Пропозиції підготовлені на реалізацію реформи місцевого самоврядування, Концепцію якої було схвалено Урядом 1 квітня 2014 р. Розробники обґрунтовують необхідність зазначених змін тим, що саме Конституція визначає основи системи влади, і без відповідних змін провести реформу неможливо.